

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2013. november 26.*

„Fellebbezés — Verseny — Kartellek — A műanyag ipari zsákok piaca — A leányvállalat által elkövetett jogsértés anyavállalatnak való betudhatósága — A csoport világméretű forgalmának figyelembevétele a bíróság felső határának kiszámításakor — A Törvényszék előtti eljárás túlzott időtartama — A hatékony bírói jogvédelem elve”

A C-58/12. P. sz. ügyben,

a **Groupe Gascogne SA** (székhelye: Saint-Paul-les-Dax [Franciaország]), képviselik: P. Hubert és E. Durand ügyvédek)

fellebbezőnek

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2012. január 27-én benyújtott fellebbezése tárgyában,

a másik fél az eljárásban:

az **Európai Bizottság** (képviselek: F. Castillo de la Torre és N. von Lingen, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, K. Lenaerts elnökhelyettes, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, M. Safjan tanácselnökök, J. Malenovský, E. Levits, A. Ó Caoimh, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, D. Šváby, valamint M. Berger (előadó) bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: V. Tourrès tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2013. február 5-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2013. május 30-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: francia.

Ítéletet

- 1 Fellebbezésében a Groupe Gascogne SA (a továbbiakban: fellebbező) az Európai Unió Törvényszéke T-72/06. sz., Groupe Gascogne kontra Bizottság ügyben 2011. november 16-án hozott ítéletének (a továbbiakban: megtámadott ítélet) hatályon kívül helyezését kéri, amellyel a Törvényszék elutasította az elsődlegesen az [EK] 81. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/38.354 – „ipari zsákok”-ügy) 2005. november 30-án hozott C(2005) 4634 végleges bizottsági határozat (a továbbiakban: vitatott határozat) részleges megsemmisítése vagy megváltoztatása iránt, másodlagosan pedig a vele szemben kiszabott bírság összegének csökkentése iránt benyújtott keresetét.

Jogi háttér

Az 1/2003 rendelet

- 2 Az [EK 81. cikkben] és [az EK 82. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) – amely [az EK 81. cikk] és [az EK 82. cikk] végrehajtásáról szóló első, 1962. február 6-i 17. tanácsi rendelet (HL 1962. 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.) helyébe lépett – 23. cikkének (2) bekezdésében – amely a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének helyébe lépett – a következőképpen rendelkezik:

„A Bizottság határozattal bírságot szabhat ki a vállalkozásokra vagy vállalkozások társulásaira, amennyiben azok akár szándékosan, akár gondatlanságból:

megsértik [az EK 81. cikket vagy az EK 82. cikket]; vagy

[...]

A jogsértésben részt vevő vállalkozások és vállalkozások társulásai tekintetében a bírság egyenként nem haladhatja meg az előző üzleti év teljes forgalmának 10%-át.

[...]”

A 83/349/EGK irányelv

- 3 A 2003. június 18-i 2003/51/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 178., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 273. oldal) módosított, az [EK 44. cikk (2) bekezdése g) pontjának] alapján az összevont (konszolidált) éves beszámolóiról szóló, 1983. június 13-i 83/349/EGK hetedik tanácsi irányelv (HL L 193., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 58. oldal; a továbbiakban: 83/349 irányelv) első preambulumbekkezdéséből az tűnik ki, hogy ezen irányelv célja a bizonyos formájú társaságoknak, így különösen azon társaságoknak az éves beszámolóira vonatkozó nemzeti jogszabályok összehangolása, amelyek vállalkozások csoportjának részét képezik.
- 4 A konszolidált éves beszámoló készítésére kötelezett vállalkozások a 83/349 irányelv 1. cikkének (1) és (2) bekezdésében kerülnek meghatározásra. Az (1) bekezdés értelmében különösen köteles erre minden olyan anyavállalat, amely:

„a) a részvényesek vagy tagok szavazati jogának többségével rendelkezik egy másik vállalkozásban (leányvállalat);

vagy

- b) jogosult kinevezni vagy visszahívni egy másik vállalkozás (leányvállalat) vezető tisztségviselőinek, az igazgatóság és a felügyelő bizottság tagjainak többségét és egyidejűleg maga is részvényese vagy tagja annak a vállalkozásnak;
- vagy
- c) joga van meghatározó befolyást gyakorolni egy vállalkozás (leányvállalat) felett, amelynek maga is részvényese vagy tagja [...]”
- 5 Ugyanezen irányelv 16. cikke (3) bekezdésének értelmében „[a] konszolidált éves beszámolóinak megbízható és valós képet kell mutatnia a konszolidálásba bevont vállalkozások eszközeiről, forrásairól, pénzügyi helyzetéről és eredményéről együttesen”.

A jogvita előzményei és a vitatott határozat

- 6 A fellebbező egy francia jog szerint alapított részvénytársaság, amely 1994 óta irányítja a korábban Sachsa Verpackung GmbH elnevezésű Gascogne Sack Deutschland GmbH-t (a továbbiakban: Sachsa).
- 7 A fellebbező a Sachsa-ban közvetlenül 10% részesedéssel rendelkezik. 100%-os tulajdonú leányvállalata, a Gascogne Deutschland GmbH rendelkezik a Sachsa részesedéseinek fennmaradó 90%-ával.
- 8 2001-ben a British Polythene Industries plc az ipari zsákok ágazatában fennálló kartellról tájékoztatta a Bizottságot.
- 9 Miután a Bizottság 2002 júniusában és júliusában helyszíni vizsgálatokat folytatott, 2004. április 29-én közigazgatási eljárást indított és kifogásközlést bocsátott ki több vállalattal, közöttük a fellebbezővel szemben.
- 10 2005. november 30-án a Bizottság elfogadta a vitatott határozatot, amelynek 1. cikke (1) bekezdésének k) pontja úgy rendelkezik, hogy a Sachsa és a fellebbező megsértette az EK 81. cikket azzal, hogy előbbi 1988. február 9. és 2002. június 26. között, utóbbi 1994. január 1. és 2002. június 26. között a műanyag ipari zsákok ágazatában Belgium, Németország, Spanyolország, Franciaország, Luxemburg és Hollandia területén az árak rögzítéséből, közös árszámítási módszerek alkalmazásából, a piaci részesedések és kvóták felosztásából, az ügyfelek és megrendelések felosztásából, bizonyos pályázati felhívásokra való összehangolt ajánlattételből, valamint egyedi információk cseréjéből álló megállapodások sorában vett részt és erre irányuló összehangolt magatartást tanúsított.
- 11 Ezen okból a Bizottság a Sachsával szemben a vitatott határozat 2. cikke első bekezdésének i) pontjában 13,2 millió euró összegű bírságot szabott ki, kifejtve, hogy ezen összegből a fellebbező 9,9 millió euró összeg megfizetéséért egyetemlegesen felel.

A megtámadott ítélet

- 12 A Törvényszék Hivatalához 2006. február 23-án érkezett keresetlevéllel a fellebbező keresetet nyújtott be a vitatott határozat ellen. Lényegében azt kérte, hogy a Törvényszék semmisítse meg e határozatot az őt érintő részében, illetve változtassa meg annyiban, amennyiben e határozat a Sachsával szemben a forgalma 10%-ánál nagyobb összegű bírságot szabott ki, vagy másodlagosan csökkentse a Sachsával és vele szemben egyetemlegesen kiszabott bírság összegét.
- 13 Keresetének alátámasztása érdekében a fellebbező három jogalapra hivatkozott. Az első, elsődlegesen felhozott jogalap az EK 81. cikk megsértésére vonatkozott annyiban, amennyiben a Bizottság tévesen tudta be a Sachsa 1994. január 1-jétől tanúsított magatartását a fellebbezőnek, és ennél fogva tévesen

állapította meg az előbbire kiszabott bírság egy részének megfizetéséért fennálló egyetemleges felelősségét. A második, másodlagosan előterjesztett jogalapjában a fellebbező arra hivatkozott, hogy a Bizottság megsértette az EK 81. cikket azáltal, hogy tévesen értelmezte a vállalkozás e cikk értelmében vett fogalmát, továbbá megsértette az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdését azáltal, hogy a bírság felső határának megállapításakor tévesen támaszkodott azon csoport konszolidált forgalmára, amelynek élén áll. A harmadik, harmadlagosan felhozott jogalap az arányosság elvének megsértésére vonatkozott annyiban, amennyiben a Bizottság túlzott mértékű bírságot szabott ki a fellebbezővel szemben.

14 2010. október 19-i levelében a fellebbező az írásbeli szakasz újbóli megnyitását kérte, azon indokkal, hogy az eljárás során új jogi elem merült fel, nevezetesen a Lisszaboni Szerződés, és különösen az EUSZ 6. cikk hatálybalépése, amely az Európai Unió Alapjogi Chartáját (a továbbiakban: Charta) az elsődleges jog rangjára emelte.

15 A 2011. február 2-án tartott tárgyalás során a fellebbező – a keresetlevelében felhozott egyéb jogalapok mellett – a Charta 48. cikke által biztosított ártatlanság véelmének megsértésére hivatkozott. E tekintetben a Törvényszék a megtámadott ítélet 27., 28. és 30. pontjában a következőket állapította meg:

„27 [...] [A] [fellebbező] által a [C]harta 48. cikkében [...] biztosított ártatlanság véelmének megsértésére alapított kifogások a keresetlevélben hivatkozott jogalapok keretében kifejtett érvelésekhez adódnak hozzá, és nem mutatnak az eredetileg kifejtett érvelésekkel kellően szoros kapcsolatot ahhoz, hogy úgy lehessen tekinteni, mint a bírósági eljárás keretében zajló vita szokásos alakulásából következő kifogásokat. E kifogásokat tehát újnak kell tekinteni.

28 Ennélfogva azt kell megvizsgálni, hogy az Európai Unióról szóló szerződésnek, és különösen 6. cikkének 2009. december 1-jei hatálybalépése – amelynek értelmében a Charta ugyanolyan jogi kötőerővel bír, mint a Szerződések – olyan új elemnek minősül-e, amely indokolja új kifogások előterjesztését. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a [fellebbező] által hivatkozott elvek már a [vitatt] határozat elfogadásának időpontjában [is] az Unió jogrendjének részét képezték, és azokat e jogrend az uniós jog általános elveként biztosította [...]

[...]

30 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a [fellebbező] nem érvelhet az uniós jogrendben a Lisszaboni szerződés hatálybalépése által bevezetett változásokkal ahhoz, hogy a tárgyalás során a [C]harta 48. cikkének megsértésére hivatkozhatson. [...]”

16 A Törvényszék a keresetlevélben hivatkozott három megsemmisítési jogalapot elutasította mint megalapozatlant.

17 A Sachsa által tanúsított magatartás fellebbezőnek való téves betudhatóságára vonatkozó első jogalap kapcsán a Törvényszék a megtámadott ítélet 69. és 70. pontjában először is emlékeztetett a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatára, amelyből kitűnik, hogy amennyiben egy anyavállalat 100%-os tőkerészesedéssel rendelkezik a versenyszabályokat megsértő leányvállalatban, fennáll azon egyszerű vélelem, miszerint az említett anyavállalat ténylegesen meghatározó befolyást gyakorol a leányvállalata magatartására. A Törvényszék ezt követően a hivatkozott ítélet 72. pontjában megállapította, hogy nem vitatott, hogy „a Sachsa közvetlenül, illetve közvetetten 100%-osan a fellebbező tulajdonában álló leányvállalata volt, ennélfogva az utóbbinak lehetősége volt arra, hogy a Sachsa piaci magatartását befolyásolja”. Végül a Törvényszék a megtámadott ítélet 73–93. pontjában megvizsgálta a fellebbező annak bizonyítására felhozott érveit, hogy a Sachsa maga határozta meg saját magatartását, tehát önálló volt. Miután a hivatkozott ítélet 74. pontjában megjegyezte, hogy „[n]oha igaz, hogy a felperes által felvetett kérdések közül néhány arra utal, hogy a Sachsa nagyfokú önállóságot élvezett, akkor is

megállapítható, hogy a [fellebbező] ténylegesen beavatkozott leányvállalata tevékenységébe, jelentősen korlátozta a piaci magatartásának irányítását, és ekképpen tényleges ellenőrzést gyakorolt a leányvállalata felett”.

18 A megtámadott ítélet 93. pontjában a Törvényszék a következőket mondta ki:

„A [fellebbező] és a Bizottság által előterjesztett valamennyi bizonyíték és érv vizsgálata rámutat, hogy a Bizottság nem követett el mérlegelési hibát, amikor úgy találta, hogy a [fellebbező] rendszeresen felügyelte a leányvállalata irányítását, és a [fellebbezőnek] tudta be a felelősséget a leányvállalata által elkövetett jogsértésért. Anélkül ugyanis, hogy a Bizottságnak a tényleges irányítás – a felperesnek a leányvállalatában való 100%-os részesedése alapján fennálló – vélelmére kellett volna támaszkodnia, a Bizottság rendelkezésére álló bizonyítékok összessége a jelen esetben arra engedett következtetni, hogy az anyavállalat tényleges irányítást gyakorolt a leányvállalata felett.”

19 A fellebbező által a jogalap második részét illetően – annyiban, amennyiben az az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének megsértésén alapul – a Törvényszék a megtámadott ítélet 110–113. pontjában a következőket állapította meg:

„110[...] a bíróság 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében meghatározott felső határát a versenyjogi szabályok értelmében vett vállalkozás forgalma, vagyis az ahhoz a csoporthoz tartozó összes társaság összesített forgalma alapján kell kiszámítani, amelynek a holdingja a [fellebbező].

111 [...] az anyavállalat konszolidált forgalmának a szóban forgó vállalkozás forgalma 10%-ának megfelelő felső határ alkalmazása céljából történő figyelembevételéhez nem szükséges, hogy bizonyítást nyerjen, hogy a csoport egyes leányvállalatai nem önállóan határozzák meg a piaci magatartásukat.

112 A legfelső anyavállalat konszolidált forgalmának figyelembevétele [...] nem jelenti azt, hogy a Bizottság a megállapított jogsértés elkövetéséért való felelősséget az azon csoportot alkotó leányvállalatoknak tudja be, amelynek a legfelső anyavállalat a vezetője. Ugyanis az e rendelkezésben hivatkozott felső határ egyetlen célja az olyan bíróság megakadályozása, amelynek kiszabása túlzott mértékű, figyelemmel a gazdasági egységnek a határozat elfogadásának időpontjában fennálló méretére, mivel annak összesített méretét a Bizottság a vállalatcsoportot alkotó társaságok összesített forgalma alapján értékeli [...]

113 Ennélfogva a legfelső anyavállalat konszolidált forgalmának az érintett vállalkozás forgalma 10%-os felső határának kiszámításakor való figyelembevétele nem követeli meg, hogy a csoportot alkotó leányvállalatok mind ugyanazon a piacon legyenek tevékenyek, sem azt, hogy e leányvállalatok és a jogsértés között összefüggés legyen.”

20 A Törvényszék a fellebbező által a keresete alátámasztása végett előterjesztett valamennyi jogalap vizsgálatát követően egészében elutasította a keresetet.

A felek kérelmei és a Bíróság előtti eljárás

21 A fellebbező azt kéri, hogy a Bíróság:

– elsődlegesen, helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;

- másodlagosan, helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet annyiban, amennyiben az helyben hagyta a vitatott határozatban vele szemben kiszabott szankciót, és az ügyet utalja vissza a Törvényszék elé, vagy saját maga határozza meg a bíróságnak az fellebbező és a Sachsa által elért összesített forgalom 10%-át meg nem haladó összegét oly módon, hogy figyelembe veszi a Törvényszék előtti eljárás túlzott időtartamát;
  - a Bizottságot kötelezze az eljárás költségeinek viselésére.
- 22 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:
- utasítsa el a fellebbezést, és
  - a fellebbezőt kötelezze a költségek viselésére.
- 23 2012. szeptember 11-i levelében a fellebbező – a Bíróság eljárási szabályzata 42. cikke 2. §-a első bekezdésének az adott időpontban alkalmazandó változatára támaszkodva – az eljárás írásbeli szakaszának újbóli megnyitását kérte, azon indokkal, hogy új elem merült fel, nevezetesen az, hogy súlyosan veszteséges a pénzügyi helyzete.
- 24 Az Európai Unió Bírósága alapokmányának 24. cikke és eljárási szabályzata 61. cikkének értelmében a Bíróság felkérte a feleket, az Európai Parlamentet és az Európai Unió Tanácsát, valamint a tagállamokat, hogy válaszoljanak a Törvényszék előtti eljárás időtartama ésszerű mivoltának értékelésére szolgáló kritériumokkal, valamint ezen eljárás túlzott időtartama következményeinek orvoslására irányuló intézkedésekkel kapcsolatos kérdésekre.

A fellebbezésről

Az első és második jogalapról

A felek érvei

- 25 Az első jogalapjával a fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék az ártatlanság vélelmének és a védelemhez való jognak a megsértésére vonatkozó, a tárgyalás során a Chartára alapítva kifejtett kifogásokat megkétszerezésük miatt elfogadhatatlannak nyilvánította. Azt kifogásolja, hogy a Törvényszék úgy ítélte meg egyrészt, hogy e kifogások nem állnak kellően szoros összefüggésben a keresetében eredetileg kifejtett érvekkel, másrészt pedig kimondta, hogy az EU-Szerződés hatálybalépése nem képez olyan új tényt, amely igazolná, hogy a fellebbező a kereset előterjesztését követően ilyen kifogásokra hivatkozzon.
- 26 Második jogalapjával a fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy csupán azon indokból, hogy leányvállalatában, vagyis a Sachsában 100%-os tőkerészesedéssel rendelkezik, az utóbbi versenyellenes magatartásáért való felelősség neki tudható be. A Törvényszék ezáltal megsértette a Charta 48. cikkében biztosított ártatlanság vélelmét, valamint az ítéleteinek indokolására vonatkozó kötelezettségét.
- 27 A Bizottság azzal érvel, hogy az első jogalap nyilvánvalóan megalapozatlan.
- 28 A Bizottság úgy véli, hogy a második jogalap elfogadhatatlan, mivel arra a fellebbező első fokon nem hivatkozott. A Bizottság szerint ez a jogalap továbbá hatástalan, mivel a fellebbezőnek a Sachsa által elkövetett jogsértés elkövetéséért való egyetemleges felelőssége megállapítását nem kizárólag a Sachsában fennálló 100%-os tőkerészesedéséhez kapcsolódó, meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelemre alapozta. Mindenesetre e jogalap megalapozatlan.

A Bíróság álláspontja

- 29 Az első és a második jogalapot – amelyek az ártatlanság védelmének, valamint a védelemhez való jognak a tiszteletben tartására vonatkoznak – együttesen kell megvizsgálni.
- 30 A fellebbező által a fellebbezése alátámasztása végett felhozott első jogalapot illetően – annyiban, amennyiben azt kifogásolja, hogy a Törvényszék megállapította, hogy a tárgyaláson a Chartára alapozva kifejtett kifogások nem minősülnek a keresetben eredetileg felhozott jogalapok kiegészítésének – elegendő rámutatni arra, hogy a fellebbező fellebbezésében kifejezetten elismeri, hogy keresetében egyáltalán nem tett kifejezett utalást a Chartára, hanem az írásbeli szakasz ezen részében csupán arra szorítkozott, hogy felvesse egy olyan nemleges tény bizonyításának gyakorlati lehetetlenségét, mint amilyen például az, hogy valamely anyavállalat nem adott utasításokat leányvállalatának. A fellebbező azt is elismeri, hogy ennek az eljárási szakasznak csupán egy későbbi részében, vagyis a válasz benyújtásakor említette meg a Chartát, a bűncselekmények és büntetések törvényességének a 49. cikkben szabályozott elvére való hivatkozás formájában.
- 31 E körülmények között a fellebbező nem hivatkozhat megalapozottan a Törvényszék által a megtámadott ítélet 27. pontjában kifejtett értékelésre, amely szerint azok, a tárgyalás során a Charta 48. cikkében biztosított ártatlanság védelmének és a védelemhez való jognak a megsértésére alapított kifogások az eredetileg kifejtett érvelésekkel nem mutatnak kellően szoros kapcsolatot ahhoz, hogy úgy lehessen tekinteni, mint a bírósági eljárás keretében zajló vita szokásos alakulásából következő kifogásokat. Ennélfogva a Törvényszék e kifogásokat jogszerűen minősítette újnak.
- 32 Azon kérdést illetően, hogy a Lisszaboni Szerződés hatálybalépését úgy kell-e tekinteni – amint azt a fellebbező állítja –, mint a Törvényszék előtti eljárás során felmerült elemet, ami ekképpen igazolná a Törvényszék eljárási szabályzata 48. cikke 2. §-a első bekezdésének értelmében az új jogalapok előterjesztését, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság már kimondta, hogy e hatálybalépés – amely a Chartát az Unió elsődleges jogába emeli – az eljárási szabályzata 42. cikke 2. §-a első bekezdésének értelmében nem tekinthető új jogi elemnek. Ebben az összefüggésben a Bíróság kiemelte, hogy már e szerződés hatálybalépését megelőzően is számos alkalommal kimondta, hogy az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én aláírt európai egyezmény 6. cikkéből következő, tisztességes eljáráshoz való jog olyan alapvető jogot jelent, amelyet az Európai Unió az EU 6. cikk (2) bekezdése értelmében általános jogelvként tiszteletben tart (lásd különösen a C-289/11. P. sz., Legris Industries kontra Bizottság ügyben 2012. május 3-án hozott ítélet 36. pontját).
- 33 A Bíróság által az eljárási szabályzata alkalmazására vonatkozóan kimondott ezen értelmezés értelemszerűen vonatkozik a Törvényszék eljárási szabályzata megfelelő rendelkezéseinek alkalmazására is.
- 34 E körülmények között a fellebbező által a fellebbezésének alátámasztása érdekében hivatkozott első jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.
- 35 A fellebbező által a fellebbezése alátámasztása végett felhozott második jogalapot illetően – annyiban, amennyiben az utóbbi azt kifogásolja, hogy a Törvényszék megsértette a Charta 48. cikkében biztosított ártatlanság védelmét azáltal, hogy úgy ítélte meg, hogy a leányvállalata, vagyis a Sachsa által elkövetett jogsértésért fennálló felelősség neki tudható be, mivel 100%-os tőkerészesedéssel rendelkezik e leányvállalatában – meg kell jegyezni, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatból az tűnik ki, hogy ha valamely félnek megengednék, hogy először a Bíróság előtt hozzon fel olyan jogalapot, amelyet a Törvényszék elé terjeszthetett volna, ám ezt nem tette meg, azt jelentené, hogy a Törvényszék által eldöntött jogvitán túlterjedő jogvitával fordulhatna a Bírósághoz. A fellebbezési eljárás keretében a Bíróság hatásköre főszabály szerint a Törvényszék előtt megvitattott jogalapokról hozott jogi döntés megítélésére korlátozódik.

- 36 A fellebbező által hivatkozott második jogalapot tehát – annyiban, amennyiben a Charta 48. cikkének megsértésére vonatkozik – mint elfogadhatatlant el kell utasítani.
- 37 Annyiban, amennyiben a fellebbező ugyanebben a jogalapban arra hivatkozik, hogy a Törvényszék megsértette indokolási kötelezettségét azáltal, hogy nem adott választ azokra az érvekre, amelyeket a fellebbező annak bizonyítására hozott fel, hogy a meghatározó befolyás tényleges gyakorlására vonatkozó vélelem a gyakorlatban megdönthetetlen vélelemként működik, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a Bíróság alapokmánya 36. cikkében és 53. cikke első bekezdésében előírt, az ítéletek indokolására vonatkozó kötelezettsége nem kötelezi a Törvényszéket, hogy olyan magyarázatot adjon, amely egyenként és kimerítően követi a felek által előadott összes érvet. Az indokolás lehet közvetett is, amennyiben lehetővé teszi az érdekelt felek számára, hogy megismerjék azon indokokat, amelyeken a megtámadott ítélet alapul, illetve lehetővé teszi a Bíróság számára, hogy elegendő bizonyítékkal rendelkezzen ahhoz, hogy a fellebbezés keretein belül gyakorolni tudja felülvizsgálati jogkörét.
- 38 E tekintetben a Törvényszék helyesen emlékeztetett először is a megtámadott ítélet 69. és 70. pontjában a Bíróság azon állandó ítélkezési gyakorlatára, amelyet a Bíróság a Lisszaboni Szerződés hatálybalépését követően is megerősített (lásd különösen a C-501/11. P. sz., Schindler Holding és társai kontra Bizottság ügyben 2013. július 18-án hozott ítélet 107–111. pontját), amelyből az tűnik ki, hogy amennyiben egy anyavállalat 100%-os tőkerészesedéssel rendelkezik a versenyszabályokat megsértő leányvállalatban, fennáll azon egyszerű vélelem, miszerint az említett anyavállalat meghatározó befolyást gyakorol a leányvállalata magatartására. Ezen ítélkezési gyakorlat értelmében a Bizottságnak ezt követően módjában áll az anyavállalat egyetemleges felelősségét megállapítani a leányvállalatával szemben kiszabott bírság megfizetését illetően, kivéve ha az e vélelem megdöntésére köteles anyavállalat elegendő bizonyítékot terjeszt elő annak bizonyításához, hogy a leányvállalata önálló piaci magatartást folytat (lásd különösen a C-628/10. P. sz., Alliance One International és Standard Commercial Tobacco kontra Bizottság ügyben, és a C-14/11. P. sz., Bizottság kontra Alliance One International és társai ügyben 2012. július 19-én hozott ítélet 47. pontját).
- 39 A Törvényszék másodszor a megtámadott ítélet 73–93. pontjában megvizsgálta a fellebbező által annak bizonyítására felhozott érveket, hogy nem avatkozott bele a Sachsa működésébe. A Törvényszék – miközben a 74. pontban elismerte, hogy néhány érv arra utalt, hogy a Sachsa nagyfokú önállóságot élvezett – a felek által nyújtott bizonyítékok részletes vizsgálatát követően a szóban forgó ítélet 93. pontjában megállapította, hogy a Bizottság nem követett el mérlegelési hibát, amikor úgy találta, hogy a fellebbező rendszeresen felügyelte a leányvállalata irányítását, és a fellebbezőnek tudta be a felelősséget a leányvállalata által elkövetett jogsértésért.
- 40 A fellebbező állításával ellentétben a Törvényszéknek a megtámadott ítéletben elfogadott megközelítése nem bizonyítja, hogy a kizárólagos vagy majdnem kizárólagos tulajdonában lévő leányvállalata feletti meghatározó befolyásnak az anyavállalat általi tényleges gyakorlására vonatkozó vélelem valóban megdönthetetlen lenne.
- 41 Ugyanis amint azt a Bíróság már kimondta, pusztán az a körülmény, hogy valamely jogalany egy bizonyos esetben nem nyújt olyan bizonyítékokat, amelyek alkalmasak lennének a leányvállalata feletti meghatározó befolyás anyavállalat általi tényleges gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntésére, nem jelenti azt, hogy a hivatkozott vélelem egyáltalán nem dönthető meg (a C-521/09. P. sz., Elf Aquitaine kontra Bizottság ügyben 2011. szeptember 29-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-8947. o.] 66. pontja).
- 42 E körülmények között annyiban, amennyiben a fellebbező azt állítja, hogy az általa előterjesztett érvek Törvényszék általi értékelése – pusztán azért, mert annak végkövetkeztetése a fellebbezőre nézve hátrányos – azt bizonyítja, hogy a vélelem megdönthetetlen, ezt az érvelést el kell utasítani (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Elf Aquitaine kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 67. pontját).

- 43 A fentiekre figyelemmel a második jogalapot mint részben elfogadhatatlant és részben megalapozatlant el kell utasítani.

A harmadik jogalapról

A felek érvei

- 44 Harmadik jogalapjával a fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék tévesen értelmezte a vállalkozás fogalmát, amikor úgy ítélte meg, hogy a Bizottság a bíróság 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében meghatározott felső határának kiszámítása érdekében jogszerűen vette figyelembe azon csoport összesített forgalmát, amelynek a fellebbező volt a legfelső anyavállalata. A fellebbező szerint a csoport összesített forgalma csak akkor szolgálhatott volna az egyik leányvállalata által elkövetett versenyellenes magatartás miatt kiszabott bíróság felső határa kiszámításának alapjául, ha a csoport egésze egyetlen vállalkozást alkotott volna. Márpedig sem a vitatott határozatban, sem a megtámadott ítéletben nem történt semmiféle próbálkozás e gazdasági egység létezésének bizonyítására.
- 45 Az indokolás hiányán felül a fellebbező szerint a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 108. pontjában azt állapította meg, hogy valamely gazdasági egység összesített méretét „az azon csoportot képező valamennyi társaság összesített forgalma alapján kell meghatározni, amely csoportnak a legfelső anyavállalat áll az élén, mivel egyedül a csoportot képező társaságok összesített forgalma utalhat a szóban forgó vállalkozás méretére és gazdasági erejére”. A Törvényszék így módon összekeverte a csoport és a vállalkozás fogalmát.
- 46 A Bizottság arra hivatkozik, hogy e jogalap nem megalapozott. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a vállalkozás összesített forgalma jelzi gazdasági jelentőségét és piaci befolyását. A Bizottság ennél fogva úgy véli, hogy a bíróság felső határának megállapításakor helyesen vette alapul azon csoport világméretű összesített forgalmát, amelynek élén – a számviteli konszolidációra vonatkozó hatályos uniós jogszabályokból következően – a fellebbező állt.

A Bíróság álláspontja

- 47 Az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a Bizottság bíróságot szabhat ki az EK 81. cikket megsértő vállalkozásokra, feltéve, hogy annak mértéke nem haladja meg a jogsértésben részt vevő egyes vállalkozások előző üzleti évben elért teljes forgalmának 10%-át.
- 48 A fent említett felső korlát célja az, hogy elkerülje olyan bíróságok kiszabását, amelyeknél előre látható, hogy azokat a vállalkozások – a teljes forgalmuk által hozzávetőlegesen és nem tökéletesen meghatározott méretük miatt – nem képesek megfizetni. Ez a határ tehát egyformán alkalmazandó valamennyi vállalkozásra, az egyes vállalkozások mérete alapján kerül pontosításra, és az a célja, hogy a túlzott mértékű és aránytalan bíróságok elkerülhetők legyenek (lásd különösen a C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P.–C-208/02. P. és C-213/02. P., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-5425. o.] 280. és 281. pontját).
- 49 Ezt a célt mindazonáltal összhangba kell hozni a bíróság megfelelően elrettentő jellegének biztosításával, amely igazolja különösen az érintett vállalkozás méretének és gazdasági erejének – vagyis a jogsértés elkövetője összesített forrásainak – figyelembevételét (lásd ebben az értelemben a C-413/08. P. sz., Lafarge kontra Bizottság ügyben 2010. június 17-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-5361. o.] 102. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

- 50 Ugyanis az érintett vállalkozás méretének és összesített forrásainak annak érdekében való figyelembevétele, hogy a bírásznak kellő elrettentő hatást biztosítsanak, az említett vállalkozásra kifejtési kívánt hatásban áll, mivel a szankció különösen a vállalkozás fizetőképességére tekintettel nem lehet elhanyagolható (a fent hivatkozott Lafarge kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 104. pontja).
- 51 E körülmények között, amikor azon vállalkozás pénzügyi forrásainak értékeléséről van szó, amelynek az uniós versenyjogi szabályok megsértését betudták, igazoltnak tűnik mindazon társaságok forgalmának figyelembevétele, amelyekkel szemben az érintett vállalkozásnak lehetősége van meghatározó befolyás gyakorlására.
- 52 Így különösen, amennyiben az a vállalkozás, amelynek betudták a jogsértést, egy gazdasági egységet képező vállalatcsoport élén áll, a bíróság 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében meghatározott felső határának kiszámításakor figyelembe veendő forgalom az említett csoport forgalmának felel meg.
- 53 Ez a forgalom képezi ugyanis az érintett vállalkozásnak a bíróság megfizetéséhez szükséges forrásai előteremtésével kapcsolatos kapacitásának legjobb mutatóját.
- 54 E tekintetben – amint arra a Bizottság is hivatkozott – a számviteli konszolidációra vonatkozó hatályos uniós jogszabályok célja az ugyanazon csoport részét képező társaságok összességének vagyona, pénzügyi helyzetéről és eredményeiről való hiteles kép alkotása. A 83/349 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontja ezért az összes olyan anyavállalat számára előírja a konszolidált éves beszámoló készítését, amely különösen a leányvállalat vállalkozásban a szavazati jogok többségével rendelkezik, vagy jogosult egy ilyen vállalkozás igazgatóságának és felügyelőbizottságának tagjait kinevezni vagy visszahívni, illetve joga van „meghatározó befolyást” gyakorolni egy ilyen vállalkozás felett.
- 55 Ebből következően a Bizottság, amennyiben jogilag megkövetelt módon bizonyította valamely jogsértés olyan társaságnak való betudhatóságát, amely valamely vállalatcsoport élén áll, e társaság pénzügyi kapacitásának értékelése érdekében jogosult e társaság konszolidált éves beszámolóját figyelembe venni, amennyiben e beszámoló releváns értékelési szempontnak minősülhet.
- 56 E körülmények között a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a megtámadott ítélet 108. és 110. pontjában megállapította, hogy a fellebbezővel szemben kiszabott bírság összegének felső határát a Bizottság jogszerűen számította ki a vállalkozás forgalma, vagyis az ahhoz a csoporthoz tartozó összes társaság összesített forgalma alapján, amelynek a fellebbező volt a legfelső anyavállalata.
- 57 A fellebbező elméletével szemben nem követelhető meg a Bizottságtól, hogy miután megállapítást nyert, hogy az anyavállalatot kell felelősségre vonni a leányvállalata által elkövetett jogsértésért, bizonyítsa, hogy a csoportot képező egyetlen leányvállalat sem határozza meg önállóan a piaci magatartását. Amint azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 112. pontjában megállapította, a leányvállalat által elkövetett jogsértésért való felelősség anyavállalatnak való betudása és az érintett vállalkozás forgalmának 10%-át meghaladó bírság kiszabásának tilalma két különálló és teljesen eltérő célokat szolgáló kérdést alkot. Adott esetben annak a társaságnak kell az anyavállalat irányítási lehetősége fennállásának cáfolására alkalmas bizonyítékokat nyújtania, amelyik úgy véli, hogy a konszolidált forgalma nem tükrözi a gazdasági valóságot.
- 58 Ennélfogva a harmadik jogalapot – annyiban, amennyiben a Törvényszék általi téves jogalkalmazásra, valamint indokolási kötelezettsége megsértésére vonatkozik – mint megalapozatlan el kell utasítani.

A negyedik jogalapról

A felek érvei

- 59 E jogalapjában a fellebbező úgy érvel, hogy a jelen ügyben a Törvényszék megsértette a Charta 47. cikke által biztosított, az ügye ésszerű időn belüli elbírálásához fűződő alapvető jogát.
- 60 A fellebbező emlékeztet arra, hogy a Törvényszék előtt lefolytatott eljárás 2006. február 23-án kezdődött és 2011. november 16-án ért véget. Kiemeli, hogy az írásbeli szakasz vége és azon időpont között, amikor először kapott információt az ügy állásáról, a Törvényszék hosszasan tétlen volt.
- 61 A fellebbező szerint sem az iratok összetettsége, sem terjedelme, sem az érintett vállalkozások vagy szóban forgó eljárási nyelvek száma nem igazolhatja azt, hogy a Törvényszék az említett időszak során egyáltalán nem foglalkozott az ügygel.
- 62 A fellebbező úgy érvel, hogy amikor benyújtotta a Törvényszékhez a vitatott határozattal szembeni keresetét, úgy döntött, hogy nem fizeti meg azonnal a vele szemben kiszabott bírságot, és ezért el kellett fogadnia, hogy a bírság összegére kamatot fizet, és bankgaranciát alapít. Az eljárás túlzott időtartama az e lépésekkel kapcsolatos költségek növekedését vonta maga után.
- 63 Ennélfogva a fellebbező azt kéri, hogy a Bíróság helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet annyiban, amennyiben a Sachsával szemben olyan bírságot szabott ki, amelynek megfizetéséért a fellebbező egyetemlegesen felelős, illetve másodlagosan csökkentse a vele szemben kiszabott bírság összegét az említett pénzügyi következmények figyelembevételére céljából, tekintettel azon pénzügyi teherre, amelyet az ésszerű időn belüli határozathozatalhoz fűződő joga megsértéséből eredően viselnie kellett.
- 64 Előjáróban a Bizottság úgy érvel, hogy e jogalap elfogadhatatlan, mivel arra a fellebbező nem hivatkozott a Törvényszék előtti tárgyalás során.
- 65 Érdemben a Bizottság úgy véli, hogy a versenyszabályok megsértése miatt bírságot kiszabó határozat elleni bírósági jogorvoslati eljárásban az ésszerű időtartam túllépése esetén a megfelelő jogorvoslat nem a kiszabott bírság összegének csökkentése formáját kell öltse, hanem a kártérítési keresetét. Másodlagosan a Bizottság úgy véli, hogy ha a Bíróságnak meg kell állapítania, hogy a Törvényszék megsértette az ésszerű időn belüli határozathozatal elvét, és ez a bírság csökkentésével orvosolható, e csökkentésnek jelképesnek kell lennie.

A Bíróság álláspontja

– Az elfogadhatóságról

- 66 Amint a Bíróság alapokmánya 58. cikkének első bekezdéséből és annak ítélkezési gyakorlatából kitűnik, a Bíróság fellebbezés keretében hatáskörrel rendelkezik annak felülvizsgálatára, hogy a Törvényszék elkövetett-e a fellebbező érdekeit hátrányosan befolyásoló eljárási szabálytalanságokat (lásd különösen a C-385/07. P. sz., *Der Grüne Punkt - Duales System Deutschland kontra Bizottság* ügyben 2009. július 16-án hozott ítélet [EBHT 2009, I-6155. o.] 176. pontját).
- 67 A jelen jogalapon hivatkozott szabálytalanságot illetően emlékeztetni kell arra, hogy a Charta 47. cikkének második bekezdése akként rendelkezik, hogy „[m]indenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül

tárgyalja”. Amint a Bíróság több alkalommal is kimondta, e cikk a hatékony bírói jogvédelem elvére vonatkozik (lásd különösen a fent hivatkozott *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland* kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 179. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

68 A fentiek alapján e jog – amelynek létezése a Charta hatálybalépését megelőzően az uniós jog általános jogelveként került megállapításra – alkalmazható a Bizottság határozata elleni bírósági kereset keretében (lásd különösen a fent hivatkozott *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland* kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 178. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

69 Jóllehet a fellebbező a kifogásait a Törvényszéknek az írásbeli szakasz vége és a szóbeli szakasz kezdete közötti eljárási tétlensége időszakára összpontosítja, nem hivatkozott e jog megsértésére a Törvényszék előtti tárgyalás során.

70 A Bizottság állításaival ellentétben e mulasztás nem vonja maga után a negyedik jogalap elfogadhatatlanságát azon az alapon, hogy azt először a fellebbezés keretében terjesztették elő. Jóllehet az adott fél hivatkozhat eljárási szabálytalanságra, amint úgy véli, hogy megállapítható az alkalmazandó szabályok megsértése, ezt nem köteles olyan szakaszban tenni, amikor e jogsértés hatásai még nem ismertek teljességükben. Így különösen az ésszerű időtartam Törvényszék általi túllépését illetően az a fellebbező fél, aki úgy véli, hogy az ésszerű időtartam Törvényszék általi túllépése sérti az érdekeit, nem köteles azonnal hivatkozni e jogsértésre. Adott esetben várhat az eljárás végéig, hogy kiderüljön annak teljes hossza, hogy ekképpen rendelkezzen minden szükséges elemmel az általa elszenvedett jogsértés megállapításához.

71 Ennélfogva a fellebbező által fellebbezésének alátámasztására felhozott negyedik jogalap elfogadható.

– Az ügy érdeméről

72 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága szerint az ésszerű időn túl történő határozathozatal – mint az egyik alapvető jog megsértését képező eljárási szabálytalanságot – az érintett fél számára megfelelő orvoslást nyújtó hatékony jogorvoslatnak kell követnie (lásd az EJEB, 2000. október 26-i, *Kudla* kontra Lengyelország ítéletet, Ítéletek és Határozatok Tára 2000-XI., 156. és 157. §).

73 Jóllehet a fellebbező a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezését, illetve másodlagosan ezen ítélet annyiban való hatályon kívül helyezését kéri, amennyiben az helyben hagyta a vele szemben kiszabott bírság összegét, valamint harmadlagosan e bírság összegének csökkentését kéri, meg kell jegyezni, hogy a Bíróság már kimondta, hogy amennyiben nem létezik olyan ténykörülmeny, amely arra utalna, hogy a Törvényszék előtti eljárás elhúzódása hatással lett volna a jogvita kimenetelére, az ésszerű időn belüli határozathozatal elmulasztása nem vezethet a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezéséhez (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland* kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 190. és 196. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

74 Ez az ítélkezési gyakorlat azon a megfontoláson nyugszik különösen, miszerint az ésszerű időn belüli határozathozatal elmulasztásának a jogvita kimenetelére gyakorolt hatása hiányában a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezése nem orvosolná a hatékony bírói jogvédelem elvének a Törvényszék által elkövetett megsértését (a fent hivatkozott *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland* kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 193. pontja).

75 A jelen ügyben a fellebbező nem mutatott be a Bíróságnak egyetlen olyan ténykörülmenyt sem, amelyből az derülne ki, hogy az ésszerű időn belüli határozathozatal Törvényszék általi elmulasztása hatással lett volna az utóbbi előtt folyamatban lévő jogvita kimenetelére.

- 76 Ebből következően – a fellebbező kérelmével ellentétesen – a negyedik jogalap önmagában nem vezethet a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezéséhez.
- 77 A fellebbező mindazonáltal arra hivatkozik, hogy a Törvényszék előtti eljárás túlzott időtartama költséges pénzügyi következményekkel járt számára, és ezen a jogcímen kéri azon bírság törlését, amelynek megfizetéséért egyetemlegesen felelős.
- 78 E tekintetben, figyelembe véve az uniós versenyjogi szabályok tiszteletben tartásának szükségességét, a Bíróság nem engedheti meg a fellebbezőnek a bírság megalapozottságának vagy összegének pusztán az ésszerű időn belüli határozathozatal elmulasztásának indokával történő megkérdőjelezését, miközben a Bíróság a bírsággal és az általa szankcionált magatartással kapcsolatban a Törvényszék által tett megállapítások ellen irányuló jogalapok összességét mint megalapozatlant elutasította (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 194. pontját).
- 79 A fentiekből következik, hogy az uniós versenyjog szabályainak megsértése miatt a vállalkozással szemben bírságot kiszabó bizottsági határozat ellen indított bírósági kereset vizsgálata keretében az ésszerű időn belüli határozathozatal elmulasztása nem eredményezheti az e határozattal kiszabott bírság teljes vagy részleges törlését.
- 80 Annyiban, amennyiben a fellebbező másodlagosan a Törvényszék előtti eljárás túlzott időtartama miatt állítólagosan általa elszenvedett gazdasági kár ellentételezéseként azon bírság csökkentését kéri, amelynek megfizetéséért egyetemlegesen felelős, emlékeztetni kell arra, hogy amikor a Bíróság először hasonló helyzettel találta szemben magát, az ezen eljárási szabálytalansággal szembeni haladéktalan és hatékony jogorvoslat biztosítása érdekében helyt adott e kérelemnek és csökkentette a bírság összegét (a C-185/95. P. sz., Baustahlgewebe kontra Bizottság ügyben 1998. december 17-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-8417. o.] 48. pontja).
- 81 Ezt követően a Bíróság egy erőfölénnyel való visszaélést megállapító, ám bírságot ki nem szabó bizottsági határozatra vonatkozó ügyben megállapította, hogy az a tény, hogy a Törvényszék nem hozta meg ítéletét ésszerű időn belül, kártérítési igényt alapolhat meg (a fent hivatkozott Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 195. pontját).
- 82 Igaz, hogy a jelen ügy a fent hivatkozott Baustahlgewebe kontra Bizottság ügyben hozott ítélethez hasonló helyzetre vonatkozik. Ugyanakkor EUMSZ 268. cikk és EUMSZ340. cikk második bekezdése alapján előterjesztett kártérítés iránti kereset hatékony és általánosan alkalmazható jogorvoslatot biztosít az ilyen eljárási szabálytalanságra való hivatkozás és szankcionálása tekintetében, mivel az eljárások ésszerű időtartamának túllépésére vonatkozó bármely helyzetre alkalmazható.
- 83 Ezért a Bíróságnak úgy kell határoznia, hogy amennyiben valamely uniós bíróság megsérti a Charta 47. cikkének második bekezdéséből eredő azon kötelezettségét, hogy az előtte folyamatban levő ügyeket ésszerű időn belül tárgyalja, ezt a Törvényszék előtt indított kártérítés iránti eljárás keretében lehet szankcionálni, mivel az ilyen kereset képez hatékony jogorvoslatot.
- 84 Ebből következően az ésszerű időn belüli határozathozatal Törvényszék általi elmulasztásából eredő kár megtérítése iránti kérelmet nem lehet fellebbezés formájában közvetlenül a Bíróság elé terjeszteni, hanem azt magához a Törvényszékhez kell benyújtani.
- 85 Azon kritériumokat illetően, amelyek alapján megállapítható, hogy a Törvényszék tiszteletben tartotta-e az ésszerű időn belüli határozathozatal elvét, emlékeztetni kell arra, hogy a határozat meghozatalához szükséges idő ésszerű jellegét az egyes ügyek sajátos körülményeinek – például az ügy bonyolultságának és a felek magatartásának – figyelembevételével kell megállapítani (lásd különösen a fent hivatkozott Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 181. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

- 86 A Bíróság e tekintetben kimondta, hogy a releváns szempontok felsorolása nem kimerítő, valamint hogy az említett határidő ésszerű jellegének vizsgálata nem követeli meg az azt okozó körülmények mindegyikének módszeres vizsgálatát, amennyiben az eljárás időtartama legalább egy körülmény alapján indokoltnak tűnik. Így az ügy bonyolultsága vagy a fellebbező időhúzó magatartása önmagában alkalmas egy első látásra túl hosszúnak tűnő időtartam igazolására (lásd különösen a fent hivatkozott *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland* kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 182. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 87 E kritériumok vizsgálata során figyelembe kell venni azt a tényt, hogy a versenyjogi jogsértés fennállására vonatkozó jogvita esetén a gazdasági szereplőket megillető jogbiztonság alapvető követelménye, valamint a belső piacon a torzulásmentes verseny biztosításának célja nagy jelentőséggel bír nemcsak maga a fellebbező és versenytársai, hanem harmadik személyek számára is az érintett személyek nagy száma és a szóban forgó pénzügyi érdekek miatt (lásd különösen a fent hivatkozott *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland* kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 186. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 88 Ugyancsak a Törvényszék feladata, hogy mind a hivatkozott kár mértékét, mind pedig a kár és a vitás bírósági eljárás túlzott időtartama közötti okozati összefüggést az erre vonatkozóan nyújtott bizonyítékok vizsgálata révén értékelje.
- 89 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy az arra alapított kártérítési kereset esetében, hogy a Törvényszék megsértette a Charta 47. cikke második bekezdését, amennyiben nem tartotta tiszteletben az ésszerű időn belüli határozathozatallal kapcsolatos követelményeket, az EUMSZ 340. cikk második bekezdésének értelmében a Törvényszék feladata, hogy figyelembe vegye a hasonló jogsértésekre alapított keresetek elbírálása tekintetében a tagállamok jogában alkalmazandó általános jogelveket. Ezzel összefüggésben különösen azt kell vizsgálnia, hogy a vagyoni kár létezésén felül azonosítható-e olyan nem vagyoni kár, amely az eljárás időtartamának elhúzódása által érintett félrt érte, és amely adott esetben megfelelő kártérítést alapoz meg.
- 90 Ennélfogva az EUMSZ 256. cikk (1) bekezdésének értelmében az ilyen kártérítési keresetek elbírálására hatáskörrel rendelkező Törvényszék feladata, hogy a kifogásolt időtartamú eljárás alapjául szolgáló jogvitában eljárótól eltérő összetételű tanácsban, a jelen ítélet 85–89. pontjában meghatározott szempontok alapján hozzon határozatot.
- 91 Meg kell állapítani tehát, hogy a Törvényszék előtti eljárás teljes időtartama – amely majdnem 5 év és 9 hónap volt – nem igazolható a jelen jogvita alapját képező ügy egyetlen sajátos körülményével sem.
- 92 Így különösen, úgy tűnik, hogy az írásbeli szakasznak a Bizottság viszonválaszának 2007 februárjában történt benyújtásával való befejezése és a szóbeli szakasz 2010 decembere során történt megnyitása közötti időszak nagyjából 3 év és 10 hónapig tartott. Ezen időszak hosszúsága nem magyarázható az ügy körülményeivel, legyen szó akár az ügy bonyolultságáról, a felek magatartásáról vagy akár eljárási nehézségek felmerüléséről.
- 93 Az ügy bonyolultságát illetően a fellebbező által előterjesztett – a fenti 13. pontban összefoglalt – kereset vizsgálatából kitűnik, hogy ugyan a hivatkozott jogalapok beható vizsgálatot igényeltek, ám nem voltak különös nehézségűek. Igaz ugyan, hogy a vitatott határozat tizenöt címzettje terjesztett a Törvényszék elé e határozat megsemmisítése iránti keresetet, ám ez a körülmény nem akadályozhatta meg e bíróságot abban, hogy ezen ügyiratok összefoglalását és a szóbeli szakasz előkészítését 3 évnél és 10 hónapnál rövidebb idő alatt megtegye.
- 94 Hangsúlyozni kell, hogy az említett időszak során az eljárást nem szakította meg, illetve nem késleltette semmilyen, Törvényszék által elrendelt pervezető intézkedés.

- 95 A felek magatartásával kapcsolatban és az eljárási cselekmények felmerülését illetően azon tény, hogy 2010. októberében a fellebbező kérte a Törvényszéktől az írásbeli szakasz ismételt megnyitását, nem igazolja az e szakasz lezárása óta már eltelt 3 év és 8 hónapnyi időt. Egyébiránt, amint azt a főtanácsnok indítványának 105. pontjában megállapította, az a körülmény, hogy a fellebbezőt 2010 decemberében a tárgyalás 2011 februárjára való kitűzéséről értesítették, azt jelzi, hogy ezen eljárási esemény csupán csekély hatással volt az eljárás összesített tartamára, sőt nem is volt rá hatással.
- 96 A fenti elemekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a Törvényszék megsértette a Charta 47. cikkének második bekezdését azáltal, hogy nem tartotta tiszteletben az ésszerű időn belüli határozathozattal kapcsolatos követelményeket, ami a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető valamely jogszabály kellően súlyos megsértésének minősül (a C-352/98. P. sz., Bergaderm és Goupil kontra Bizottság ügyben 2000. július 4-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-5291. o.] 42. pontja).
- 97 Mindazonáltal a jelen ítélet 73–84. pontjában kifejtett megfontolásokból következően a negyedik jogalapot el kell utasítani.

A fellebbező pénzügyi helyzetéről

- 98 A tárgyalás során a fellebbező a jelenlegi pénzügyi helyzetére vonatkozóan olyan információkat hozott a Bíróság tudomására, amelyekből az derül ki, hogy képtelen kifizetni a vitatott határozatban kiszabott bírságot. Véleménye szerint ennek a bírságnak a teljes törlésére vagy másodlagosan annak csökkentésére irányuló kérelmének alátámasztására szolgáló érvek elfogadhatók, mivel azok az eljárási szabályzat 127. cikkének értelmében egyrészt újonnan felmerült tényeknek minősülnek, másrészt mivel az ésszerű időn belüli határozathozatal elvének megsértésére vonatkozó negyedik jogalap kiegészítését képezik.
- 99 A Bizottság arra hivatkozik, hogy ezen érvek új mivoltuk miatt elfogadhatatlanok, és mindenesetre megalapozatlanok, mivel azokat nem támasztják alá bizonyítékok.
- 100 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bírósághoz benyújtott fellebbezések csak jogkérdésekre vonatkozhatnak. Márpedig annak értékelése érdekében, hogy a fellebbező képes-e a vele szemben a Bizottság által kiszabott bírság megfizetésére, Bíróságnak olyan ténykérdéseket kellene megvizsgálnia, amelyekre a fellebbezés keretében nem terjed ki felülvizsgálati jogköre.
- 101 Ezen túlmenően a Bíróságnak az sem feladata, hogy a fellebbezés keretében méltányossági okból saját értékelésével helyettesítse a Törvényszék értékelését, hiszen ez utóbbi korlátlan felülvizsgálati jogkörében dönt a vállalkozásokra az uniós versenyjog megsértése miatt kiszabott bírságok összegéről (lásd különösen a C-328/05. P. sz., SGL Carbon kontra Bizottság ügyben 2007. május 10-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-3921. o.] 98. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Mindezen túlmenően az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottság az ilyen bírság összegének meghatározása során nem köteles figyelembe venni az érintett vállalkozás pénzügyi helyzetét, mivel az ilyen kötelezettség elismerése indokolatlan versenyelőnyhöz juttatná a piaci feltételekhez legkevésbé alkalmazkodó vállalkozásokat (lásd különösen a fent hivatkozott SGL Carbon kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 100. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 102 A fellebbező által a pénzügyi helyzetére vonatkozóan felhozott érveket tehát mint elfogadhatatlanokat, és mindenesetre mint megalapozatlanokat el kell utasítani.
- 103 Mindazonáltal hozzá kell fűzni, hogy amennyiben a fellebbező úgy véli, hogy pénzügyi nehézségei és az ésszerű időn belüli határozathozatal elvének Törvényszék általi be nem tartása között okozati összefüggés áll fenn, lehetősége van arra, hogy ennek a követelésnek az EUMSZ 268. cikk és az EUMSZ 340. cikk második bekezdése címén a Törvényszék előtt indított eljárásban érvényt szerezzen (lásd a jelen ítélet 88–90. pontját).

¹⁰⁴ A fenti megállapítások összességéből következik, hogy a fellebbező által a fellebbezésének alátámasztására hivatkozott egyetlen jogalapnak sem lehet helyt adni, és ezért a fellebbezést teljes egészében el kell utasítani.

A költségekről

¹⁰⁵ Az eljárási szabályzat 184. cikkének (2) bekezdése értelmében, ha a fellebbezés megalapozatlan, a Bíróság határoz a költségekről.

¹⁰⁶ Ugyanezen szabályzat 138. cikkének (1) bekezdése, amelyet e szabályzat 184. cikke (1) bekezdésének értelmében a fellebbezési eljárásban is alkalmazni kell, akként rendelkezik, hogy a Bíróság a peresztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Mivel a fellebbező peresztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a saját költségeinek viselésén kívül a Bizottság költségeinek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

1) A Bíróság a fellebbezést elutasítja.

2) A Bíróság a Groupe Gascoigne SA-t kötelezi a jelen fellebbezés költségeinek viselésére.

Aláírások